

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในศาสนา พุทธถึงศาสนาทุกคนก็คิดแต่ว่าเป็นศาสนา เห็นใหม่ เวลาประพฤติปฏิบัติ แต่ตอนนี้ในการประพฤติปฏิบัติ ศาสนานะ เรานี้เกิดมาจากโลก โลกกับกรรมมันไม่เหมือนกัน แต่มันอยู่ด้วยกัน พอมันอยู่ด้วยกัน เราเกิดมาจากโลกนะ ความคิดเรานี้เป็นโลก ความคิดเราเกิดมาจากตัวตนของเรา เวลาเราไปศึกษาศาสนาเราก็เข้าใจว่าศึกษาศาสนาแล้ว แต่พอไปประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้วมันไม่ใช่ มันไม่ใช่เพราะอะไรรู้ไหม? ไม่ใช่คูสิ เวลาเราไปเข้าทรงเห็นใหม่ เราไปคูหมอเข้าทรง ทรงเจ้ากัน เวลาเขาบอกสะเดาะเคราะห์ต่อชะตากันแล้วนี่เราก็อบายใจ เราก็อบายใจนะ แล้วได้ทำหรือยัง ยังไม่ได้ทำอะไรเลย ไปอ้อนวอนขอเอา แล้วเราก็อบายใจแล้ว ว่าเราได้ทำแล้ว เห็นใหม่

ประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราว่าเราศึกษาธรรม เราว่าได้ทำนะ มันเป็นวัตถุนะ มันเป็นวัตถุหมายถึงว่า ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเห็นนามรูป นามรูปมันเป็นวัตถุอันหนึ่ง เพราะความคิดนี้เป็นวัตถุอันหนึ่ง พอเป็นวัตถุอันหนึ่ง เขาบอกสบายใจ ทำแล้วมันสบายใจ ทำแล้วมันดี ใช่ ทำแล้วมันดี มันก็เหมือนไปสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา ไปสะเดาะเคราะห์เห็นใหม่ พอเขาพูดปลอบใจแล้วเราก็อบายใจ ไอนี้เราไปเห็นแล้วเราก็อบายใจ มันไม่ใช่ มันไม่ใช่เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะเรามีวิชา คำว่าวิชาคือความไม่รู้

คูเด็ก เด็กที่มันไม่เข้าใจ เห็นใหม่ มันจะร้องไห้ มันจะไม่พอใจสิ่งต่างๆ เลย ถ้าเราอธิบายให้เขาเข้าใจได้ เขาจะหยุดร้องไห้เลย เพราะเขาเข้าใจ สิ่งที่เขาไม่เข้าใจคือว่าวิชา นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมด้วยความไม่เข้าใจ เพราะเราไม่เข้าใจนะ ไม่เข้าใจคืออะไร? อะไรคือไม่เข้าใจล่ะ? คือวิชาของเรามันไม่เข้าใจ แต่ศึกษาธรรมะมันเป็นวัตถุเห็นใหม่ เราก็อบายใจว่าวัตถุว่าเข้าใจ เราเข้าใจสภาวะแบบนั้นแล้วมันก็ว่าง มันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางอย่างนี้มันก็เหมือนกับเราสบายใจเท่านั้นนะ มันเข้าถึงธรรมะไม่ได้หรอก ถ้าเข้าถึงธรรมะได้จริงนะ คูสิ เราต้องผ่านความโลภ ความโกรธ ความหลง เห็นใหม่

คุณะ เราใช้ไฟฟ้ากัน เวลามันลัดวงจร มันเผาไหม้บ้านเรือนเราหมดเลย เราทำครัวเราต้องใช้ไฟนะ เตาแก๊สนี้ ถ้าแก๊สนะมันระเบิด ถ้าแก๊สมันรั่ว สิ่งนี้มันเป็นปัญหามากเลย แต่ขณะที่เราใช้เตาแก๊ส เตาแก๊สนี้เราไปทำอาหารให้สุกกินได้นะ เราเห็นนามรูปก็คือใช้เตาแก๊ส แต่ขณะที่มันรั่ว มันลัดวงจร เราจะรู้ได้ไหม? เราไม่เข้าใจมัน เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาความคิดเรามันเกิดขึ้นมา มันมีอะไร? มันมีเล่ห์เหลี่ยม มีอวิชชานะ มีค้นหาความทะยานอยากนะ ร้อยสันพันคนนะ แล้วมันเกิดคับๆ อย่างนี้ เราไปเห็นเล่ห์เหลี่ยมของมันไหม? เราไม่เคยเห็นเล่ห์เหลี่ยมของความคิดเราเลยนะ เวลาเราคิดเราเกิดคับ เราไม่เคยเปิดไฟฟ้าหรือ ทุกคนก็เคยเปิดเครื่องเล่นไฟฟ้านะ ทุกคนเคยเปิดไฟนะ เปิดปิด เปิดปิด เปิดปิด ความเปิดปิดไฟฟ้ากับความเข้าใจระบบของไฟฟ้า ความเข้าใจในระบบของไฟฟ้าๆ มันช็อคตายนะ เวลาไฟมันรั่วมันลัดวงจรนี้ มันทำลายหมดเลย

ก็เลศค้นหาความทะยานอยากมันลัดวงจร มันอยู่ในหัวใจของเรา ไปเปิดไปปิดแล้วมันจะไปรู้ทันโทษภัยของมันได้อย่างไร เราจะไม่รู้โทษภัยของความรู้สึกของเราเลย โทษภัยของไฟฟ้าที่มันช็อคคนตาย มันเป็นประโยชน์มันก็มีโทษในตัวมันเอง ความเกิดความดับ คิดดีมันก็มีความเป็นประโยชน์ เห็นไหม คิดชั่วมันทำลายเรานะ คนที่คิดเวลาทุกข์ยากขึ้นมา มันถึงกับฆ่าตัวตายเห็นไหม การฆ่าตัวตายไม่ทำลายชีวิตหรือ

การประพฤติปฏิบัติมันต้องเข้าไปรู้แจ้ง เข้าไปรู้แจ้งนะ จิตเราสงบแล้วนะ เราเห็นอาการของใจ เห็นตัวใจ แล้วต้องมีการแยกแยะด้วยวิปัสสนา วิปัสสนาปัญญา ไม่ได้ทำอะไรกันเลย ไปเพ่งนะ ไปดูทัน เกิดคับ เกิดคับ โอ๊ย นามรูป รูปเกิดรูปดับ

เวรกรรม เวรกรรมมาก มันเหมือนกับการอ้อนวอนเอา เหมือนกับเราไปทรงเจ้าเข้าทรงเลย ไปทรงเจ้าเข้าทรงเห็นไหม เขาไปสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา เพราะฉะนั้นไอ้ความเกิดดับมันเป็นเรื่องโลกๆ นะ เพราะวัตถุนี่เป็นอารมณ์ความรู้สึกอันหนึ่ง ความรู้สึกอันหนึ่งนะ ความรู้สึกนี่เป็นธาตุ มันเป็นวัตถุ ความรู้สึกมันเป็นวัตถุเลย แล้วมันรูปนาม นามรูปมันเป็นวัตถุอันหนึ่ง แล้วก็ไปดูความเกิดดับของมัน มันก็เหมือนเราสบายใจไง คุณติ เวลาเราทุกข์ร้อนขึ้นมามีคนปลอบประโลม มีคนอธิบายให้เข้าใจ เออ เออ มันก็สบายใจ นี่สบายๆ สบายแบบโลกๆ ใจ แล้วมันเป็นธรรมที่ไหน?

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ไอนี้เงาตถาคตยังไม่เห็นเลย เงาตถาคตคืออะไร? เงาตถาคตคือจิตสงบไง ถ้าจิตมันสงบขึ้นมาเกิดดับๆ เกิดดับแล้วมันก็หมุนไปนะ มันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพ มันไม่เป็นอกุปฺปธรรม

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัพเพ ชัมมา อนัตตา สภาวะธรรมเป็นอนัตตา คำว่าอนัตตาคือมันมีปัญหาณะ มันเห็นการเปลี่ยนแปลง พอเห็นการเปลี่ยนแปลง โอ้ นี่มันเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงนี้ความไม่คงที่ของมัน ความไม่คงที่ของความคิด ความไม่คงที่ของสิ่งต่างๆ แต่จิตมันคงที่ จิตคงที่แต่มันคงที่แบบสสารที่มีชีวิต มันเกิดมันเกิดสืบต่อ มันเกิดสืบต่อนะ คูลี ต้นไม้ที่มีชีวิตเห็นไหม มันสืบต่อ

มนุษย์เราก็เหมือนกัน เซลล์มันมีชีวิตนี่มันสืบต่อ สืบต่อจากเด็กจนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เซลล์เก่าตายหมด มันต้องสร้างเซลล์เก่าขึ้นมา มันสืบต่อๆ แต่มันเป็นวัตถุนะ แต่สสารที่เป็นชีวิต มันสืบต่อด้วยสิ่งที่มีชีวิต เพราะมันมีความรู้สึก มันเจ็บปวดแสบร้อนได้ มันคิดว่ามันสืบต่อๆ ตลอดเวลา แต่ไอ้ความแปรปรวน ไอ้ความแปรปรวนเกิดจากความคิด ความคิดไม่ใช่ตัวจิต ความคิดไม่ใช่ตัวจิตนี้มันหยابกว่า พอมันหยابกว่านี้การหุ้มอยู่ พอหุ้มอยู่นี้มันแปรสภาพ

สัพเพ ชัมมา อนัตตา ถ้าจิตมันสงบมันไปเห็นความแปรปรวน นี่ความแปรปรวนของอนัตตาไม่ใช่เกิดดับ เห็นเกิด เห็นดับ รู้เท่าเกิดดับ มันจะบ้า ความเกิดดับมันก็เปิดปิดสวิตช์นี้ล่ะ เราเปิดปิดสวิตช์นี้มันก็เปิดแค่ให้ไฟผ่านมาเท่านั้นใช่ไหม แต่ถ้าจิตมันสงบเข้าไปแล้วนี่มันเห็นอาการของใจ นี่ไงสัพเพ ชัมมา อนัตตา ถ้าอนัตตามันเป็นไป ใครรู้เกิดดับ? ใครเป็นต้นเหตุเกิดดับ? เกิดดับมันมาจากไหน? เกิดดับมันมาลอยมาจากฟ้าหรือ เกิดดับมันมาจากภวาสวะ เกิดดับมาจากภพ ภพมันเป็นตัวตนของเรา ตัวตนคือสสารที่มีชีวิตมันต้องคงที่ของมัน คงที่คือมันมีชีวิตอยู่ มันสร้างสสาร สร้างความรู้สึกอันนี้ สร้างความรู้สึก

สร้างความรู้สึกนี้ตัววิชาตัวไม่รู้ ตัวไม่รู้วิชามันลึกกว่านั้นอีกนะ ไอ้แค่นี้แค่ลูกหลาน ไอ้แค่หยาบๆ เห็นการแปรสภาพ การแปรสภาพของความรู้สึก การแปรสภาพของความคิด ความคิดความรู้สึกนี้รูป รูปความรู้สึกเห็นไหม แล้วความคิดนี้ นามคือสังขาร ความคิดปรุงแต่ง สิ่งนี้มันเป็นปลายเหตุเลย มันไปเห็นปลายเหตุมันเกิดดับ เพราะเราฟังอยู่ เราดูอยู่ เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราพบพุทธศาสนา เราปฏิบัติโดยโลก

โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน เราเกิดมานี้โลกทั้งนั้นนะ อวิชชาพาเกิดนี้โลกทั้งนั้นนะ แต่เอาโลกนี้มาปฏิบัติธรรม ถ้าเอาโลกปฏิบัติธรรมมันต้องมีสติก่อน มันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามาจะเห็นการเกิดดับ ถ้ามีสติขึ้นมา เห็นการเกิดดับ เห็นการเกิดดับนี้มันเห็นการเกิดดับเหมือนกับการคูจิต เพราะการคูจิตมันคูเพ่ง คูเพ่งมันไม่มีปัญญาใช่ไหม?

แต่ครูบาอาจารย์เราสอนปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันใช้ปัญญา ใช้ปัญญาใคร่ครวญในความคิดเห็นใหม่ มันเกิดดับ มันเกิดดับแล้วมันก็คายพิษ มันเกิดดับแล้วมันก็เหยียบย่ำหัวใจของเรา มันเกิดดับมันก็เป็นโทษ ถ้าเป็นโทษเราเห็นความชั่วของมัน เราก็ตั้งสติสู้กับมัน ถ้าตั้งสติสู้กับมัน เวลามันสงบขึ้นมาเราก็เป็นเจ้าของ เราก็เป็นสติ เราเป็นคนควบคุม เราเป็นคนควบคุมสวิตช์นะ สวิตช์มันเปิดดับเองอัตโนมัติอย่างนี้ไม่ต้องให้คนไปปิดมันหรือก ถึงเวลาแล้วแสงพอมันสลัวปุ๊บมันดับเอง มันเกิดดับเอง ความรู้สึกเราก็เกิดดับเอง ทุกข์สุขมันเกิดดับเอง ความคิดเกิดดับๆๆ ควบคุมไม่ได้เลย แล้วเรามีสติเข้าไปควบคุมมัน มันก็การเกิดดับอย่างนั้น การเกิดดับนี้อัตโนมัติเห็นใหม่

แต่การเกิดดับของเรา การเกิดดับที่เราเห็นโทษ การเกิดดับที่เห็นโทษนะ มันเป็นสัมมาสมาธิใช่ไหม แล้วพอเราเห็นโทษขึ้นมา เห็นโทษของการเกิดดับ พอเห็นโทษของการเกิดดับ มันเห็นบ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร มันบ่วงของมาร มันเกิดดับเพราะมันมีสิ่งเร้า สิ่งเร้าคือบ่วงของมารเห็นใหม่ แล้วถ้ามันเห็นโทษขึ้นมา การเห็นโทษขึ้นมามันเป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันย้อนออกไปมันเห็นเล่ห์เหลี่ยม เห็นเล่ห์เหลี่ยมของอวิชชา ของความไม่รู้ ของมาร ของความสิ่งนี้มันคาดหมาย ตัณหาความทะยานอยาก ใจ สมุทัย

สมุทัยนี้ ความไม่พอใจผลักดันไม่ต้องการให้มีให้เป็น ความต้องการ อยู่เฉยๆ อุเบกขานี้ตัวร้ายเลย เพราะอุเบกขาตัวกวาสวะ ตัวเชื้อโรคที่ยังไม่แสดงอาการ ตัวเชื้อโรคที่ยังไม่แสดงอาการเต็มมันต้องแสดงอาการแน่นอนเพราะมันเป็นเชื้อโรค ตัวอุเบกขา นี้ถ้าไม่เห็นโทษของมัน เราทำลายด้วยปัญญาเห็นใหม่

นี่คือเล่ห์เหลี่ยม เล่ห์เหลี่ยมของมาร เล่ห์เหลี่ยมของตัณหาความทะยานอยาก เล่ห์เหลี่ยมของสมุทัย ถ้ามันมีการแยกแยะ มีการวิปัสสนาเข้าไป มันเล่ห์เหลี่ยมจากการศึกษาจากภายนอกนะ การศึกษาจากภายนอกคือการเลาะ การทำลาย การทำลายสิ่งที่เกิดจากใจ การทำลายสิ่งที่เกิดจากใจเป็นความเห็นผิด ความเห็นผิดใช่ไหม เพราะเป็นโสดาบัน เห็นสู่สภาพเดิมของเขาก็เป็น

สภิกขา ถ้ามันเห็นสิ่งข้อมูล ข้อมูลของเขาทั้งหมดมันเป็นอนาคา อนาคานี้พอมันปล่อยอนาคาเข้ามาหมด นี่ตัวที่ว่าไม่รู้ๆ ศึกษาด้วยความไม่รู้ ตัววิชาเรายังไม่รู้เลย

สิ่งที่ไม่รู้นี่มันเป็นตัวพลังงานที่ไม่รู้ออกมา อาศัยเหยื่อออกมา เห็นไหม ดูการเกิดดับเฉยๆ มันไม่มีการกระทำใดๆ ทั้งสิ้น มันไม่รู้จักอวิชาเลย มันเกิดดับ มันเกิดดับโดยอวิชาด้วย แต่อาศัยที่ว่าเราเป็นชาวพุทธ มีธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อ้างธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันมา ปฏิบัติโดยโลก ปฏิบัติโดยความรู้สึกของสามัญสำนึก ไม่ปฏิบัติโดยธรรมใจ ไม่เคยเห็นธรรม ไม่เคยเห็นเงาของศาสนา ไม่เคยเห็นความจริงสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันไม่เห็นเป็นสภาวะแบบนั้น

ผู้ที่เห็นธรรม ผู้ที่เห็นตถาคต ตถาคตมันเป็นอย่างไร กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจ เห็นไหม พอมันทำลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปจนถึงที่สุดนะ ตัววิชชานั้นแหละ ตัวไม่รู้เลยละ นี่สันตติ ความไม่รู้ สสารที่มีชีวิต ตัวมันเองไม่รู้เรื่องอะไรเลย พอไปเจอมันมันถึงได้ตั้งเป็นไก่ตาแตก มันเชื่อ เชื่อเลยนะ ซื่อกเลยนะ ถ้าไปเห็นตัวตนของตนจริงๆ มันจะซื่อกเลย แม้แต่ซื่อกจากภายนอกที่มันปล่อยเข้ามา มันก็ยังเป็นการกระทำของมันเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา แล้วมันเข้าไปถึงตัวมันเอง ตัวมันเองมันก็ไม่รู้ มันถึงติดใจ

ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ มันไม่รู้มันก็สร้างภาพว่านี่คือนิพพาน นี่คือนิพพาน ถ้าปล่อยชั้นออกมาเป็นนิพพานทั้งนั้น นิพพานคือมันควบคุมอยู่ นิพพานคือมันเฉยอยู่ เฉยอยู่ๆ เพราะสสารที่มีชีวิต ฟังสิ สสารที่มีชีวิตอยู่มันก็มีชีวิตอยู่ใช่ไหม? มันก็รู้จักตัวมันเองใช่ไหม? แล้วมันมีสติควบคุมไว้เฉยๆ มีสิ่งที่เข้าไปควบคุม แล้วก็อ่อนวอนขอของมัน มันยอมให้เราไหม? มันอ่อนวอนขอร้อง อย่าเอาฉันไปติดคุกเลย อย่าทำลายฉันเลย นี่มันยอมไหม? มันเป็นไปไม่ได้ เพราะธรรมชาติมันเป็นแบบนั้น ธรรมชาติของอวิชา ธรรมชาติของความไม่รู้มันเป็นแบบนั้น อวิชาคือความไม่รู้ในตัวมันเอง

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันต้องมีการรู้สึกตัว รู้สึกตัวพอมันถึงเข้าไปเห็นสภาวะแบบนั้น สิ่งที่เป็นธรรมมันย้อนกระแส พลังงานที่มันทวนกระแสกลับเข้าไป มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ เวลาพูดมันก็พูดโดยการคาดหมายแล้วเราก็ไปสร้างภาพ เราก็ไปจินตนาการว่าเป็นสภาวะแบบนั้น ครูบาอาจารย์เทศน์เหมือนเป็ยะๆ เลย มันเป็ยะด้วยกิเลส เป็ยะด้วยโลก เป็ยะด้วยคาดหมาย ผู้ใดค้นเคาธรรมจะได้ธรรมะค้นเคา ผู้ใดคาดหมายด้วยความคาดหมายนะ

ผู้ใดเห็นธรรมตามสัจจะความจริง เห็นใหม่ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรม เห็นใหม่

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันสมควรแบบหยาบๆ นี่สมควรแก่ธรรม ไม่ได้ทำอะไรกันเลยนะ เข้าไปอ่อนวอนขอร้องกันเอง เหมือนอ่อนวอนขอร้องโดยโลก โดยโลก โดยอวิชา ด้วยความไม่รู้ไง โดยความไม่รู้มันเหมือนกับไปบูชาธรรม ไปบูชาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คูตี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีพระพุทธรูปพระธรรม สาวกสาวกนะ พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ นี่สงฆ์เกิดขึ้น นี่สิ่งที่เกิดขึ้นที่รู้ธรรมะอันนี้ ธรรมะผู้ใดเห็นธรรมผู้หนึ่งเห็นตถาคต แต่จิตมันเหมือนกัน ธรรมะเหมือนกัน สัจจะอันเดียวกัน สัจจะมันเป็นอันเดียวกัน แต่กิริยา วิถีการ มันต่างๆ กันมา แต่สัจจะต้องอันเดียวกัน แต่ไม่มีการกระทำเลย เข้าไปยอมจำนนเท่านั้น ว่านี่สบายๆ ปฏิบัติแล้วสบาย

ปฏิบัติแบบสายพระป่ามันทุกข์มันยาก มันทำอะไรแล้วมันต้องลงทุนลงแรง ไม่ลงทุนลงแรงแล้วมันจะรื้อภพอนชาติได้อย่างไร มันจะรื้อภพอนชาติมันต้องจริงจัง สิ รื้อภพอนชาติพูดกันแต่ปากว่ารื้อภพอนชาติ มันเป็นการปฏิบัติโดยพิธีนะ เหมือนการปฏิบัติโดยการอ่อนวอนเอา เห็นใหม่ คุณเวลายมันย้อนกลับมา มันจะเห็นเลยว่าตัววิชามันเป็นอย่างไรร แล้ววิชามันหลงแล้ว หลงแล้วมันผ่านขั้นธ้อออกมาโดยข้อมูล ถ้ามันเป็นกามราคะ โดยสัจจะความจริงโลกนี้ราบเป็นหน้ากลองเลย ถ้าออกไป ออกไปเข้านี้

มันมีการกระทำ กิจจญาณในการกระทำมันแยกแยะด้วยมรรคญาณ มรรคญาณมันไม่เกิดการเกิดดับโดยปกติหรือ เกิดดับเฉยๆ โดยที่ปัญญามันเกิดไม่ได้ รู้เท่า โอ้ยว่าง โอ้ยสบายสบาย มันก็สบาย สบายเพราะอะไร? สบายเพราะธรรมชาติ ธรรมชาติของสรรพสิ่งมันแปรสภาพ จากทุกข์นะ ถ้ามันมีทุกข์นะเราทนไว้ มันก็กลายเป็นธรรมดา มันสบายทั้งนั้นแหละ แล้วนี่เราศึกษาธรรม เราเกิดมาพบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็มาคาดหมายกัน ปฏิบัติโดยโลก ปฏิบัติโดยโลกมันก็จะเป็นอย่างนั้น

เข้าใจกันเองนะ เข้าใจว่าสิ่งนี้มันเหมือนกับเราเข้าใจผิด เข้าใจผิดเลย อวิชาซ้อนเข้ามาอีกชั้นหนึ่งเลย นึกว่าสิ่งนี้คือธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วนี่ถือว่าเป็นธรรม มารมณ์ครอบงำไว้ไง หลอกมันเป็นกิเลสบังงา บังงาว่านี่เป็นธรรม บังงาเราอีกชั้นหนึ่งนะ แม้แต่เวลาเราทุกข์เรายาก เราประพฤติปฏิบัติกัน นี่ก็เป็นทุกข์อันหนึ่ง เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาแล้วมันยังบังงาอีกว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม มันจะหลอกจะล่อ ถ้าคนปฏิบัติไปนะมันจะเห็นเล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงนะ

ครูบาอาจารย์เราแต่ละองค์เวลาพูดถึงกิเลส มันแบบว่ามันอัดอั้นตันใจเลยละ ว่ามันพลิกกินหงายกินคว่ำ มันเอาทุกทาง กว่าจะชนะมันได้แต่ละขั้นละตอน แต่นี่ไปครอบงำมันเฉยๆ ไปดูมันเฉยๆ แล้วว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เลย ถ้าคนเคยผ่านวิกฤติมา เคยผ่านวิกฤติคือเคยเห็นกิเลสมา แล้วเคยฆ่ากิเลสมานะ สิ่งที่ทำกันเหมือนเด็กเล่นขายของ เด็กๆ เล่นกัน ปฏิบัติแบบเล่นขายของ ครูบาอาจารย์ท่านบอก

“ศาสนานี้เป็นตุ๊กตา เอามาลูบคลำกัน เอามาเล่นกัน เอาตุ๊กตามายืนกัน แล้วว่านี่เป็นธรรม ปฏิบัติธรรม” แล้วมาปฏิบัติกันมาเล่นตุ๊กตาคัน เอาตัวเองเป็นตุ๊กตาทั้งชีวิตเลย มาขยับเขยื้อนเป็นตุ๊กตาแล้วมันจะได้ผลเป็นตุ๊กตาไป เป็นของสมมุติ เป็นของเล่นทั้งนั้น ถ้าของจริงจะเป็นของจริง ถ้ามีครูมีอาจารย์ชี้แนะเห็นใหม่ ถึงซึ่งมาก เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นใหม่

“ถ้ามันผ่านมา ธรรมะมันอยู่ฟากตาย”

แล้วเราปฏิบัติกัน “ไอ้โฮ ต้องเอาความตายเข้าแลกกันเชียวหรือ ไอ้โฮ ใครๆ ไม่กล้าทำหรอก ไอ้โฮ มันจะตาย ขอมตายดีกว่า” เอ้าก็ขอมตายคือกิเลสตายไป นี่ความคิดกิเลสเห็นใหม่ แต่ถ้าเราสู้มานะ มันอยู่ฟากตาย แต่มันหลุดพ้นจากความตายไป พอกิเลสตายแล้วไม่มีอะไรตาย

สสาร ธรรมชาติสู่สภาพเดิมของเขา จิตมันเป็นสภาพเดิมตั้งแต่กิเลสตายแล้ว แล้วมันจะเป็นความจริงของมัน แล้วจะมีความสุขมาก ทั้งๆ ที่ทุกข์อยู่กับเรานี้ ถ้าเรามีโอกาสแล้วเราควรจะทำในสิ่งที่เป็นสัจจะความจริง เราไม่ควรจะให้กิเลสหลอกซ้าหลอกซาก ในการปฏิบัติแล้วปฏิบัติโดยกิเลส แล้วให้กิเลสหลอกเราไปอีก เราจะทุกข์ไปอีกนะ ทั้งๆ ที่มีใจมาสู่ความดีแล้วก็ยังมายอมจำนนกับมัน แล้วให้มันหลอกอยู่ซึ่งๆ หน้า แล้วปฏิบัติแล้วก็ให้มันครอบงำอยู่ มันน่าเสียดายนะ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราต้องเอาความจริงของเรา

กาลามสูตรไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น เชื่อสัจจะความจริง เชื่อสัจจะความจริงที่เป็นสันติภูมิโก
ที่จิตสัมผัส ที่จิตรู้นี้จะเป็นความจริงกับเรา ไม่ต้องเชื่อใครเลย ทำของเราจริงนี่ ครูบาอาจารย์
แค่ชี้ทางบอกทาง คอยเป็นที่ปรึกษา แล้วให้เราก้าวเดินไป ก้าวเดินไป แล้วสิ่งที่ใจมันสัมผัสๆ
นั่นนะ มันจะเป็นความจริงกับเรา เอวัง